

NAPREDNJAK

NEJUNAČKOME VREMENU U PRKOS!

RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. -
PISMA I POŠILJKE NEPLA-
-- ČENE NE PRIMAJU SE. --
OGLASI SE RAČUNAJU 16 PA-
RA PO PETIT RETKU, A ZA
VIŠE PUTA PO POGODBI.
PRIOPĆENJA I ZAHVALE 20
-- -- PARA PO RETKU. -- --

Pretpлата: za Šibenik (donošenjem kući) godišnje Kr. 5.— za Austr.-
Ugarsku Monarhiju godišnje kr. 6.50 — za inozemstvo godišnje kr.
8.50 — Pojedini broj u mjestu 8 para, vani 10 para.

IZLAZI SVAKOG PETKA.

Odgovorni urednik: A. - VJEKOSLAV TRINAJSTIĆ.
Izdavač, vlasnik i tisak „Pučka Tiskara“ D.r V. Ijadica i drugovi
u Šibeniku.

Motto.

Mi, kar nas je kovačev, mi bomo vsi kovali,
kovali svoja srca, kovali svoj značaj,
kako zvené nam duše, bomo poslušali —
zakaj:

Mordá-pa pod kladivi se nam oglasi kedaj
sreć, ki v njem bo pravi bron,
da pelo bo, vabilo kot zvon,
da bomo krog njega se zbrali...

Zato bomo mi kovači kovali,
trdo kovali, tenko poslušali,
da ne bo med nami nespoznani,
ko pride čas,
ko sine dan,
da vstane, plane kladivar, kladivar silni iz nas!

Oton Župančić.

Zašto vojujemo?

Ključa u nama kaos. Danas, kao
nikada, osjećamo fragmentarnost našega
življenja, našega voljenja i naših čež-
nja: od pomrećina hoćemo da pripre-
mimo veliko, svježé i nasmijano jutro,
koje očekuje ragjanje stihijskoga sunca.

Mi smo se zavrtljali skupa s našom
sudbinom i tu smo da ono haotičko,
heterogeno i nepošteno uredimo i raš-
čistimo odnos.

Nema kaosa, koji ne traži jedan
centar, a naš kaos yapi, ište, vrišti „slo-
bodu“!

U znaku slobode pobjediće naša
tragika revolte!

Naša je borba, borba sila, koja
hoće pod svaku cijenu: stvarnu suštinu
stvari; borba protiv onih, koji žive u
skućenim formama jedne šugave sup-
stance.

To je tragično, ali to se promje-

niti ne da, jer je elementarno, instink-
tivno u čovjeku da radi na istini —

Teško je našoj duši, jer ona osjeća
u sebi domovinu. Teško je našoj duši,
jer ona domovinu voli; voli je ko
zvijezdu i elementarnost zemljine utrobe.

I ko će iščupati iz nas ono, što
plamti kao buktinja?

Mi nemamo ništa nad sobom, ni
pod sobom, nego: zemlju, nebo, u
nama dušu i pred nama stijeg slobode.

Nas sničim ne veže naš život: ni
s pozivom toplog obiteljskog ognjišta,
ni s toplim sjajem mjeseca i sunca, ni
s pozivom ljubavi. S ničim nas ne veže
na život i ne ištemo ništa od nikoga.

Naše su duše previše očajne i ne-
sretne; previše osjećaju fragmentarnost
svoga, a da bi se dale svesti u koje-
kakove (!) konstitucionalne doktrine.

Neka bude jednom jasno tim stvo-
rovima sistema, da sve ovo revolte šta
je u nama, plod je zemlje, zemlje na
kojoj dišemo, koja nas je odgojila. Ra-
zumiju li nas, da ne možemo da budemo
drugačiji? Osjećaju li, da bi morali
prije da unište sve ono elementarnoga
što nas okružuje, da nas s tim raskrste;
da ubiju sve one bogove u nama, bo-
gove što nose nam dah, obzir i stva-
raju od nas lujake, velike lujake.
Ko će da uništi sve ono oko nas što
smo znali da elementarnim instinktom
ovijemo značajnošću?! To je sve u
nama duboko ko more, visoko ko
oblaci, sunce.

Zar su ti ljudi od kamena, drva,
čega li?

Na koji način da snjima računamo?
Mi krivi nismo! Krivi su oni! Pa šta
ćemo im mi?

Šta ćemo s tim ljudima, kojima
su pretpostavljeni riješili filozofiju(?)

života? Osjećaju li oni kakav će sve
naraštaj tjerati pred paragraf?

Tjeraće naraštaj, koji ima sve
uvjete da živi moralnom i fizičkom
slobodom!

Iz nas će, onda, besjediti elemen-
tarna specifična obilježja naše domo-
vine.

Mi smo sinteza svega najsvetijega
u čovjeku i naše oči, duša i mozak
otvoreni su i jasni ko pučina, ko nebo.
Sve ovo životnoga stvorilo je od nas
falange, elementaran splet, sklop i samo
elementarni sudari ravnomyerni su nama
i mi samo s njima hoćemo da imamo
moralnoga računana.

Naša tjelesa iščezavaju pored ispo-
linske, stihijske neizmjenosti duše —
silnije od svih stvarnosti.

Mi se borimo za голу istinu stvari.
Demon pustog očajanja, kidanja i mla-
čenja rasplamtio nas je, a bog u taj
džinovski centralni oganj baca buk-
tinju.

Teško onome, koji traži pokor-
nosti, kada se ona ne duguje.

Rim, 2. januara 1913.

Jerolim Miše.

Što je i što hoće nacionalizam.)*

Scipio Sighele:

Kad bi, na primjer, svi Talijani
osjećali prema Naciji ono čuvstvo oda-
nosti, onu odgovornost, onaj ponos,
koji Milanci osjećaju prema svojem
gradu, Italija bi bila sretna i jaka,
kako je sretan i jak Milan.

*) Radi nekih tehničkih neprilika nije-
smo mogli redovito do sada nastaviti s ovim
člankom.

FEUILLETON.

Meštrovic.

Ima uskočki kraj dalmatinskog krša, u
kome je začegjen naš veliki skulptor. To je
suvi i tvrdi predio, u kome se živeći muče
ljudi Kranjčevićevih „Elegija“, Šimunovićev-
vog „Mrkodola“, Marušićevih „Liječnikovih
zapisaka“, svijet u kome je živio čemerni
Matavuljev „Pilipenda“, tako blizak siritim
krajšničkim i hercegovačkim seljacima; mali
ljudi u velikim bijedama, velike nesreće u
nečujnim stradanjima. Roditelji Meštrovicévi,
prave naše korjenike, tvrdi otac, tip naše
primitivne seljačke čstroumnosti, mnogo sli-
čan knezu Milošu Obrenoviću svojom fiziog-
nomijom, lukavim i pametnim pogledom na-
ročito, i majka, milostiva naša žena, koja
mnogo proživi malo govoreći i mnogo voli,
malo milujući, idući po svijetu za kruhom;
osim duša u sebi nemajući više ništa, dobiše,
jednog blagoslovljenog dana 1883. u Vrpolju u
Slavoniji sina, s kojim se, dok mu je još bila
prva godina, povratit će u svoj zavičaj, Ota-
vice, kraj Drniša, negdje na dodiru Dalma-

cije sa Bosnom i Hrvat kom. Mali Ivan ra-
stao je u primitivnoj sredini jedne moralno
zdrave, umno nekulturne, tjelesno nepokva-
rene rase, baš tu, na doticaju triju zemalja
našeg plemena, pod neposrednim moćnim utje-
cajem nacionalnih tradicija, kršćen u kato-
ličkoj crkvi, potičući, nazad dva ili tri koljena,
od vjernika pravoslavne crkve, vjernika, među
kojima je bilo i poturčenih, i sve je to pre-
destiniralo njegovo snažno i rasno osjećanje i
duboka nacionalna religioznost. Rastao je
tu, u slobodnoj prirodi, upijajući snagu vjetera
i sunca kao akumulator elektrinu, da bi
ogromnu dinamiku prirode, upijenu u sebe,
docnije izbacio kao dinamiku svoje velike
umjetničke ličnosti.

Još kao mališan i docnije kao dječak,
strugao je štapove, gradio oblike od gline,
izrezivao svojim „kusturicama“ i „skljocama“
preslice i tikvice, darove prijateljima i uku-
ćanima. Usavršio se, sam od sebe, u tim
dekorativnim stvarcima, i postao čuven, u
svome selu. Bio je zimi kod kuće, ljeti kod
stada. Naučio je čitati — sam od sebe,
a nije išao u školu, nego je savnjavao riječi
i slova u Vukovoj Pjesmarici sa onim stih-
ovima, što ih znagaše na izust! Njih je učio
od guslara i pjevača, u dugim zimskim no-

ćima, punim bijede i fantazije, nadá u bolju
budućnost, i davnih uspomena nacionalnog
predanja o slavi i nesrećama, koje su minule.
Tada su oživili u duši Ivanovoj likovi junaka
iz narodnih pjesama, i mladi stvaralački in-
stinkt počeo je da buja, tražeći svoj izražaj:
umjetnost svoju. Tada je, budući veliki pjes-
nik srpske narodne tragedije u kamenu, osje-
tio tužne uspomena o propasti carstva srp-
skoga, i tad su mu se ukazali bojni redovi,
ranjeni Kosovljani, robovi, borci, junaci, pat-
nici, patnice, Miloš, Marko, Srgja, Vukosava,
Majka Jugovića i devet udovica... Likovi nji-
hovi bludili su u svijesti i nesvijesti umjet-
nikovoj, formirajući se u samostalne imagi-
narne organizme, tražeći samostalan život,
želevći da budu rođeni dušom njegovom.

Tada je rasa htjela da progovori kroz
Meštrovicá, cijeli jedan narod kroz jednog
čovjeka, i bol istorije srpske htio je da bude
izražen čudnom ličnošću, moćnom, dubokom,
u kojoj je mistični uzao svih duša i tjelesa
narodnih, svih živih, svih koji su živili, jednom
ličnošću herojskom, koja se ragja samo u
blagoslovljenim i rijetkim časovima, u kojoj
ima božanstvenog daha tvoračkog: Nesvijesti
Stvoriteljice. Ali tada, u dobu djetinstva Iva-
novog, kad se, osim Bogom u sebi, nije ni-

Kampanilistički ponos Milanaca
može katkada biti antipatičan, kao što
je antipatičan teutonski ponos, ali je
bez sumnje osjećaj, dostojan divljenja,
a uz to i veoma koristan; on je plamen,
što grije sve ragjane, on je moralna
snaga, što ragja onu čudnovatu aktiv-
nost, kojoj Milan, taj radi mnogih
uzroka najbogatiji, najživahniji, naju-
glagljeniji grad Italije, duguje svoj
opstanak.

Promijeniti i uzvisiti, ako mogi
tako reći, ovo regionalno čuvstvo, naći
način, kako bi svi Talijani bili psiko-
loški kao Milanci, ne samo prema svom
gradu ili svom kraju, nego najvećma
prema domovini — evo to je baza
nacionalnog programa.

A iz ovog programa logično izviri,
kako svak vidi, mnogi tijekovi unu-
tarnje i vanjske politike. Nacionaliste
osporiše, da su indiferentni naprama
problemima unutarje politike i nekome
se sviđi, da im se naruga kao ispraznim
iredentističkim brbljavcima. Sada, a da
ne spominjem, da je pred nekoliko
mjeseci Gvaltiero Castellini objeloda-
njivao u „Grande Italia“ nekoliko čla-
naka pod naslovom „Drugi irendetizam“,
u kojim je baš prstom upirao u dužnost,
da se brinemo oko pitanja Podneva
biva u dužnost, da oslobodimo one
zemlje od bijede i neznanja, a svi znaju,
da Henrik Corradini u svojoj veoma
dugoj propagandi, u knjigama, u kon-
ferencama, u člancima, nije nikad za-
boravio ekonomska pitanja i probleme
kulture. Samo (a to je razlika između
ljudi politike, koji se bave ovim pro-
blemima i između nacionalista), samo
dok je za ustanovljene stranke kon-
strukcija nacionalnog života cilj samoj
sebi, Corradini postavlja svrhu nacije
izvan same nacije. On naime hoće —
ako dobro shvaćam njegovu misao, a

čim razlikovao od druge seoske djece s kojom
se igrao, rado-stan kao ptica, razuzdan kao
ždrijebe, još nije bio došao čas poslan od
Boga, kad je tu bila cijela sposobnost stvaranja
umjetničkog. Trebalo se razvijati, učiti zanat,
upoznavati srestva za umjetnički izražaj.
Trebalo je najprije graditi preslice s konča-
nicom i vretenem, pa u vretenu izdupsti
rupu i metnuti u nju zrno olova, da zvuči
zabavljajući sestru, drugaricu ili drugu kojoj
je dar. Poslije, trebalo je vježbati se gradeći
šljaku onom invalidu iz Bosne, što je stradao
za vrijeme okupacije, i kiteći je izragjenom
petom, potplatom i čavlima. Ta drvena obuća
nije se svigjala hromom starcu: žuljala je
pod pazuhom. Mali rezbar onda načini šljaku
sa likom gole noge, neobuvene; u toj prvoj
svojoj radnji figuralne prirode momče je po-
kazalo svoje instiktivno osjećanje forme i
svoju prirođenu umjetničku inteligenciju. Za-
tim je radio bana Jelačića, Antu Starčevića,
Štrosmajera i Račkoga izrezujući ih u drvetu;
poslije i Raspeće, najprije u drvetu, zatim u
kamenu.

Pukne glas o malom čudotvorcu čak i
doli u gradu; jednom izigje u zadarskom „Na-
rodnom Listu“ bilješka o darovitom pastiru,
a načelnik njegove općine poticao je vige-

ta je i moja — da učini domovinu sretnom, ne da bi se ona zatvorila sama u se kao Švicarska, nego da bi se mogla pobjedonosno boriti u svijet-skoj utakmici. Mi bi smo htjeli — možda je to san, ali lijepi san! — da Italija bude prva narodnost na svijetu, kao što Milanci hoće, da Milan bude prvi grad Italije.

Je li to imperijalizam? Pa neka bude. Ne bojimo se imena, dobro je to ponoviti. Imamo zato pravo, da protivnici ne razumiju ova imena i da ne razumiju nad svim taktiku, kojom hoćemo da polučimo naše ideale. G. A. Borgese mislio je, da može dodijeliti nacijonalistima kao članak njihova programa „odvratnost od trojnoga saveza i podržavanje bojnog zanosa protiv Austrije“.

De Franci reče, da nacijonalizam nije ratoboran i austrofob. Uslobogju-jem se dodati, a što se može potpuno vjerovati, tako bar ja mislim, da naravni skup velikih evropskih sila bude Italija, Francuska i Engleska s jedne strane, a Austrija i Njemačka s druge, a u isto doba, da se ima poznavati sadanje potrebe politike, pa da se upozna dužnost biti za trojni savez. Samo, i tu je razlika između nacijonalista i — patriota. Ima ih, koji misle, da savez znači seryilizam: nacijonaliste naprotiv misle, da se može biti saveznik bez podlosti i da naša vojnička nepripravnost ne donosi odreku vlastitog uresa. Svi oni — a ima ih žalibože još veoma mnogo — koji ne vide nego dva puta, ili prostačko razabranje ili rat, pa savjetuju prvo bojeće drugoga, te govore, da je onaj, koji ima jak osjećaj o svojem dostojanstvu provokator, a po tomu i neprijatelj domovine, kojoj priprema stalnu propast — naivni su ili malovjernici. Dostojanstvo znači obrana: ne znači izazivanje. I kao što u svakdašnjem životu nema samo dva ekstremna tipa — jednako antipatična i dostojna ukora — bezobraznika, što ide za skrušenima i prostaka, koji sve podnosi, da ne upade u pogibelj, nego ima ipak srednji tip dostojna čovjeka, koji ima toliko ozbiljnosti, da nikoga ludo ne izazivlja, a takogjer ima toliko energije, da ne podnosi podraživanje — te tako u političkom životu želim, da bude jedna stranka ljudi, koji, a da nijesu sredovječni tražioc rata, a da nijesu ni strpljivi primaoci svake nepravice, i mučaljivi registratori svake nepravice,

nije ljude, da podupiru talentiranog dječaka pokazujući im razne kamene njegove radove. Jedan umirovljeni kapetan, čije ime zaslužuje da bude sa zahvalnošću spomenuto, Grubišić, skupi nekih 300 kruna, da se Ivan otpremi u Zagreb u Obrtnu Školu. Megjutim, on je bio već u 15. godini i ne htjede ga primiti, jer je bio prerastao. Onda je morao u Spljet, da radi kao klesarski šegrt. Crtanje je učio na večernjem kursu profesora realke, Bezića, koji ga zavoli i pokloni mu pažnju, mladom seljačicu u domaćoj nošnji, što je služilo na smijeh gradskoj dječurliji. Momče je napredovalo vrlo brzo i bilo mu je besmi-sleno i dosadno klesati stepenice i ornamente. Žudio je mladi Meštović da modelira čovjeka, da u mrtvom kamenu pravi žive ljude, da udahnjuje dušu u kamenje; i kad mu jednom majstor ode u Italiju, poslom, a majstorica mu se zažali i dopusti mu modeliranje, on stvori Hrista u kamenu, po modelu, koga je iz pameti bio načinio u glini. Vrativši se i vidivši čudo, majstor njegov, zadovoljan, primi ga besplatno na stan i hranu, i tako Meštović, vježbajući se u tehnici skulptorskoj i pronalazeći svoju kasniju divnu logiku materijala, proživi devet mjeseci u Spljetu. Njegov prvi dobrotvor,

koji bi imali toliko svijesti o sebi i toliko poštovanja za svoju naciju, da da se znaju oprijeti svakomu, ko je vrijegja i da znaju otvorena čela gledati u lice budućnosti sa duhom punim prkosa.

(Svršice se).

Izjava.

Danas osjećam dužnost da stupim u zadnje redove kao što prije osjećah dužnost da stupim u prve redove, na udaru. Činim to zbog dobra omladine, a što svoj postupak ne obrazlažem ničim analitičkim i dokumentarnim, činim i opet zbog dobra omladine, danas, dok ću vremenom i na drugom mjestu, iznijeti motive ovome istupu.

Povratio sam takogjer i legitimaciju „Narodnog Ujedinjenja“, riješavajući se povjereništva za naše krajeve pri moru (Vjerodostojnost te legitimacije mogu potvrditi ova gospoda: Antun Bunčuga, Josip Baričević, Dr. Ivo Orlić, na Rijeci i u Opatiji, zatim: Gjuro Stipetz, Mirko Hoppe, Josip Dimović, Augustin Ujević, Oskar Tartaglia, Bruno Monti i drugi).

Naše stanje nije ružno. Ono je i za naše protivnike malko zavidno. Unutarne i vanjske neprilike, sljedovane jedna za drugom mahnitom brzinom, djelovahu te nemamo onakvih organizacija i onakvog solidariteta u radu kao što trebaše da ga bude. Ali nešto što je bolje i od samih organizacija, bez duše i zbog forme, što liči igranju, a ne radu, imamo duh, nacijonalistički duh svuda i mnogo možda i previše, u zemlji, u narodu, u omladini. Taj duh treba moralno izrabiti zbog Nacije i za Naciju: treba stvoriti organizacije, treba se okupiti, treba se zavoliti me-gjusobno. Imamo svoj glasnik „Naprednjak“, kojega treba pomagati neumorno, moralno i materijalno, svuda. Počesmo i sa Bibliotekom Ujedinjene Nacijonalističke Omladine: treba je hraniti da ne uginu. Imamo u malom mnogo, treba raditi da bi imali više, moramo biti nezadovoljni da bi zaista imali mnogo. Da bi se moglo dogoditi nešto slično, što se je dogodilo sa praškim „Valom“, nevjerojatno je: ljudi oko „Naprednjaka“ garantuju, zato: svojom dobrom voljom rada i svojom intrasigencijom nacijonalističkog, slobodarskog morala.

Treba raditi: mnogo. Treba se voliti: silno. Treba propagovati: neumorno. Treba ubijati mizerije jeftinih kritičara. Treba ništiti lakoću opadanja, ogovaranja, intrigovanja. Treba paziti na nepozvane i destruktivne elemente. Treba se spremiti za uži sastanak: o Uskrsu. Treba se spremiti za zbor: u ferijama. Treba raditi, raditi i raditi. Ovo je

kapetan Grubišić, megjutim, nagje mu me-cenu u jednom bečkom industrijalcu, koji zahtijevaše da Meštović dogje u Beč u koju privatnu umjetničku školu. Meštović pogje u Beč, ali, čudnim načinom, mecen se odreče svoga obećanja! — Megjutim, sad je u Beču — i to bez da znade ijedne riječi govoriti njemački. Jedan dobrosrdačni Čeh primi ga na stan i hranu, i nagje mu učitelja, prof. Keniga, koji ga primi besplatno na podučavanje. Malo kasnije, udes baci Ivana na ulicu, sa jednih 12 forinti potpore od nekog hrvatskog društva. To je najmu-čnije doba, koje je proživio. Hranio se je u Menzi, a snekim radnicima uzeo je krevet. Mučeći se ogorčeno i grozničavo u osamna-jestoj godini, živeći u Beču sa nemogućim malenom svotom mjesečno, gladan i žedan umjetničke kulture i tehnike, on s odličnim uspjehom položi prijamni ispit za bečku aka-demiju, i već prve godine na akademiji izlaže u Secesiji jednu skulpturu, *Bolesnicu*. Treće godine dobije od dalmatinske vlade 30 forinti stipendije mjesečno, od kojih je morao pla-ćati atelje, i modele, materijal, hranu i sve potrebe.

To je doba njegovog najneravnijeg života, njegovih teških duševnih kriza, nje-

zadnja riječ jednoga iz prvih i prva riječ jednoga iz posljednjih redova, ali posljednja i završna, nikako.

Spljet, 1. 1. 1913.

V. Čerina.

Beograd i Beč.

Nakon tolikog očekivanja napokon je došao čas, kada je Srbija sa svojom junačkom vojskom prokrcila sebi put na more, da se može sada bolje ekonomski razvijati i oja-ćati. Taj ogromni napredak, koji je učinila Srbija u malo dana, od velikog je značaja po daljni razvoj ove države, u kojoj živi naš narod. Ovaj historijski momenat ushitio je cijelo stanovništvo ovamo i već čitamo po srpskim novinama u prozi i poeziji himne srpskome moru, nalazimo dopisnice sa srpskog primorja sa srpskim lagjama, na kojima se vije zastava sa bijelim dvočlavinim orlom. Srce ti igra od radosti, kad gledaš kako se veseli svojim pobjedama narod starca Petra drugog Dušana. Veseliš se bratskom napretku, a opet te obuzima ogorčenje i sažaljenje prema protivnicima našega naroda. Pisanje bečkih novina podlo je i činičko, a megju njima se najviše odlikuje „N. F. Presse“.

Razumijemo prepredenu tendenciju te štampe, a zato jer je očevidna, pisanje je smiješno; nije se ni čuditi, jer to se doga-gja u Beču, a u tomu leži najveća tragiko-medija, što taj Beč još ne vidi, da nas je opametio. Tamo misle, da smo ostali još oni stari naivnici, kakovi su sve do jučer bili austrijski Jugoslaveni. Beč je ostao Beč, dok misli, da su Bosanci ostali Bosanci, Dalmatinci Dalmatinci, Srbijanci, Crnogorci... itd, ali treba da znade, da su to sada samo Jugoslaveni. Mi se sada smijemo, kada Nijemci hvale Bugare, i grde Srbe; kad zapostavljaju Crnogorce Srbijancima, želeći nas zavadi. Smijemo se, kad misle, da će još uspjeti u svojoj devizi „divide et impera“. Smijemo se, kad misle, da će tako više išta uspjeti. Prošla su vremena.

Beč ostaje Beč, isti, njemački, nepopravljiv; dakle nama neprijateljski. A zašto? Jer hoće da brani svoje interese, a veoma je apsurdno, kad su njegovi interesi oni Albanije i divljeg arnautluka, dok u svojoj sredini ima da se brine...

Neki naši ljudi pričali su mi, koji su se vratili iz novooslobođenih krajeva, da su našli Arbanasa, koji se priznaju čak i Hrvatima! Jedna bečka novina donijela je, kako je Austrija potrošila silnog novca u Albaniji, te kako ne smije Austrija da pusti Albaniju Srbiji. Kakav je to interes, stvaranje Hrvata u Albaniji? Je li to moguće, kad tamo Hrvate hoće da uguši, a da ih onamo stvara?! Evo

govog pronalaznja samog sebe, njegovog samoučnog obrazovanja, njegove lektire, njegovog neposrednog uzbudjenog, ogorčenog posmatranja života; doba njegovog boemstva, doba ludosti neizbježne, koju treba proživiti, da bi se kasnije smjelo biti pametan; u tom dobu začela se prva perijoda njegovog umjetničkog stvaranja, njegovog oduševljenja za Secesiju i Rodena, njegovog pisanja razbarušenih estetičkih članaka u bečkim umjetničkim listovima; doba razbarušenih skulptura, koje su bile suviše glasne svojom nasranom originalnošću, koja mu je donijela prvu popularnost kod Hrvata; doba razbarušenosti, elementarne nesregjenosti, napetosti, razdraženosti. Jednom izložbom, sretnom izložbom, prvom, na kojoj se bečkoj publici prikazao zajedno s Krizmanom, on steče što-valaca i kupaca, i to ozbiljnih, imućnih, razumnih, čestitih, darežljivih, koji mu omogu-ćavahu lagodniji život i bujniji umjetnički razvitak. Sad počinje njegov rapidni, nečuvno brz, nevjerojatni napredak, pobjeda za pobjedom: naskoro bi izabran u Žiri Secesije i postajao iz dana u dan sve poznatiji, ču-veniji, slaviji. Oženivši se u Beču jednom otmjenom Hrvaticom, koja s roditeljima življaše u tugljinu, — originalan, lud i velik u svojoj

razjašnjenja. Tamošnje Hrvate, koje je Beč izgnjavio, time ih je osvijestio, a čim su se osvijestili, oni su postali uz Hrvate i dobri Srbi, a to Beču smeta, pa zato u Albaniji treba stvoriti nove Hrvate od divljih Arbanasa, — dakle nesvjesne Hrvate, a nesvjestan Hrvat nije nikakav Srbin, dok Beč zna, da jedino preko nesvjesnih Hrvata ili Srba može da napreduje u njemačkim teznjama. Taj „Drang nach Osten“ postao je jedno humanitarno srestvo, jer je osvijestio Jugoslavena.

Naša braća Srbi jako nas vole Hrvate i osjećam se u njihovome krugu tako sretan, da nijedan u ropstvu to ne može ni pomisliti.

Nacijonalističkoj Ujedinjenoj Omladini moje iskrene pozdrave, a napose Mladohrvata iz ponosnog i hrvatskog Beograda.

Beograd, 25. decembra 1912.

Antun Bedalov.

LISTAK.

Mijo Radošević:

Podzemni ljudi.

(Iz knjige „Život i ljudi“).

Crno zjalo!

I guta ljude i dan i noć!

Jedne izbacuje, a druge prima u svoju utrobu.

Sablasne sjene, zadušljiv zrak i muklo stenjanje krampova.

Onamo se miču neke sjene.

Vele da su živa ljudska bića.

I miču se. I jedu. I psuju. I osjećaju.

VELIKA ZLATARIJA	VELALUKA
GJURO PLANČIĆ	
VIS	STARIGRAD
BOGATO SNABDJEVENA PODRUŽNICA	
52-52	ŠIBENIK.

ljubavi kao i u svojoj umjetnosti — on krene iz Beča u Pariz na plodni boravak od dvije godine. Tu mu se odmah otvoriše vrata najboljih ateljeja, a i bi iskrenom, nezavidnom srdačnošću primljen u najviše umjetničke krugove Rodena, Burdelea i drugih. Izlagao je s velikim uspjehom u Veneciji, u Minhenu, ostajući neprestano vjeran Secesiji: bio je biran u Žiri pariskog Salon d'Otona i smatran kao divno čudovite moderne plastike. Posjetio je megjutim Italiju u London, da se napije divne ljepote sa Partenona; priredio je čuvenu kolektivnu izložbu u Beču, gdje je definitivno utvrdio svoju svjetsku reputaciju; zatim je tu istu izložbu prenio u Zagreb, polushvaćen ili nes-hvaćen od hrvatske publike i kritike; naj-zad, pretprošle ga godine vigjesmo u Rimu, u paviljonu Srbije, gdje nam je činio čast, kao jedan od najvećih umjetnika našega doba.

Dimitrije Mitrinović.

I znadu da su živi.
Tijelo ne podnaša odijela od vrućine.

I oni ga bacaju od sebe! Rade goli.

A sablasno svjetlo rudarske svjetiljke još sablasnije osvjetljuje izmučene i isušene radničke kosti.

Pucaju kosti, puca kamen, a ta mukla utroba puca i rastvara svoje krilo.

Ručak je.

I onaj slijepi konj, što vozi „kare“, i njega otpremiše u staju,

On jede zob.

Radnici jedu suhi kruh pomiješan hrastovom korom.

I kad su se najeli, bili su veseli. Mnogi su se šalili.

Mlagji i progungjaše nešto vesela. No posao i život opet zove.

Tijelo ne podnaša silne vrućine, i oni ga bacaju od sebe.

Rade goli.

A sablasno svijetlo rudarske svjetiljke još sablasnije osvjetljuje izmučene i isušene radničke kosti.

*

Suhi kruh i tama u utrobi matere zemlje.

Ni zvijezde ni sunca. Ni neba ni oblaka.

Crni kamen i mukli, mokri zvučkovi zemlje.

A život je išao dalje i nosio u svome krilu:

... i majsko zlačano sunce

... i ljetne trepetave zvijezde

... i ... i ... i ...

... hrastovu koru kao pogaču.

baka i stoji na tri mjeseca: 4.50 Kr.; na pola godine 9 kr.; na cijelu godinu 18 Kr. Zasebna sveska stoji 1 kruna. Pretplatu lista valja slati: Administraciji Skopljanska ul., 9. — (Prim. na prikaz).

Svaki inteligentan naš čovjek morao bi primati ovu lijepu reviju.

„Osvetnici Kosova i Raje“, spjevao Stjepan Roca. Cijena 40 para. Spljet, 1912. (P. n. p.). — Toplo preporučamo, osobito našem seljaku.

„Maksim“ i druge humoreske. — Branislav Nušić. Izdanje „Humoristične Knjižnice“, Zagreb, 44-46. Cijena 50 helera. Sadržaj: Maksim. — Moje bistro dijete. — Jedna vedra noć. — Trinajesti. — Divina comedia. — Kuće sklone padu. — Opć. dijete. (P. n. p.).

Branislav Nušić je naš najbolji humorista, pa osobito preporučamo ovu lijepu zbirku njegovih najnovijih humorističnih radnja.

Guy de Maupassant: Majstor Belhomme i njegova buha — i druge pripovijesti. Br. 47-48. (P. n. p.). Iz „Hum. Knj.“.

Humoristična knjižnica u godini 1913., u svom novom (III.) tečaju donijet će izabrana djela domaće i svjetske literature. U prvom redu spominjemo potpuno izdanje Swiftove satire „Guliver u Liliputu“ s predgovorom, komentarom i koloriranim ilustracijama iz engleskog originala. Zatim humoreske i satire najpoznatijih naših pisaca: Ise Velikanovića („Novi pakao“), A. G. Matoša („Satire“), Živka Bertića („Srijemske priče“), M. Ogrizovića („Ličke pripovijesti“), Pecije Petrovića („Šaljive priče“) i drugih. Jedan broj biće ispunjen najboljim humorističnim radovima jugoslavenskih autora. Iz česke će literature novi tečaj „Hum. Knjiž.“ donijeti izabrane hum. priče J. S. Machara, iz ruske humoreske Čehova, i Gogoljeve novele „Kabanica“ i „Nos“; iz francuske pripovijesti Guy de Maupassanta i M. Prevosta („Ženska pisma“), iz moderne engleske književnosti interesantne i neobične humoristične pripovijesti Jerome-Jeromea. Osim toga izaći će od vremena do vremena specijalni brojevi kao židovski broj, dječji broj. A kroz sve brojeve izlaziti će u nastavcima najbolji srpski humoristični roman „Pop Ćira i Špira“ od Stevana Sremca, dok će jedan broj ispuniti obljubljeni Br. Nušić sa svojim „Novim humoreskama“.

Pretplata na sve 24 sveske iznosi samo K. 6.— a šalje se na adresu: „Humoristična Knjižnica“, Zagreb.

Svakome broju cijena je 30 hel. Osam (8) svezaka francuskih Humoreska dobije se uz sniženu cijenu od Kr. 2. Prestavljeni su najbolji francuski humoristi. I. tečaj (od sveske 1.-24.), u kojemu je izlazio kroz sve brojeve satirični roman „Baj Ganja“ od A. Konstantinova, može se dobiti za sniženu cijenu, postom 4.50 Kr. II. tečaj (od sv. 25.-48.) — cijena Kr. 6.— donosio je kroz sve brojeve humoristični roman Ben Akibe (našeg Nušića): „Općinsko dijete“, a i tu nalazimo vrlo lijepih drugih humoreska od naših i stranih autora (Gjalski, Nušić, Tivain, Marjanović, Bertić, Rola, Matoš, Velikanović, Benešić...).

Osobito preporučamo svim našim prijateljima ove edicije, koje se mogu dobiti za vrlo jeftinu cijenu.

Naši dopisi.

Gradačko pismo.

U „Naprednjaku“ se je već dosta lijepih misli izredalo. Kakav je danas,

on nas zadovoljava i želimo samo da bi nas i u buduću još i više zadovoljavao. Ideologiju njegovu odobravamo potpuno, samo opažamo da u njemu i nema drugo do nje! A to ne ide! Razumijem pojavu: Nacionalistička misao došla je nama svima kao nešto što smo besvjesno i davno svi očekivali — i trebalo je to samo otvoreno reći. Apatija i anacijonalnost, koja je bila prije nas, nije bila prirogjena, nije bila naša i oni, koji su ju primili, primili su ju od mode, malodušnosti ili straha! Čekali su sa zebnjom u duši nešto nova: Mesiju! Gledajte: Nijedna omladina ne bijaše odlučna kao mi što smo i to znači da smo se napokon našli... I razumijem: ključanje misli, nabujalost osjećaja, koja je tako naglo nadošla, imajući još kao drugi i jaki prtok rijeku kosovske krvi, ne može da se tako brzo staloži, sredi i umiri!

I neka ključa i buji dalje, nek vatra ljubavi za Najvišim: Domovinom i Slobodom nikad ne ugasne u nama, već nek se još i jače rasplamt! To da, to je napokon naš čitavi „raison d'etre“ kao novog pokreta.

Samo jedno htjedoh reći: Naš organ nije samo mjerilo naše Ljubavi i našeg oduševljenja, već i naše kulture, naše sprema, naše i moralne i intelektualne moći i premoći. Stoga uz oduševljenu i generalnu ideologiju mora na našem listu dobiti mjesta i praksa: Da se pokaže, ko što može i ko što hoće! — I sam naš nacionizam traži kao i svaka nova i opravdana pojava, potpore u kulturi, u historiji i umjetnosti, kao u paralelnim ili srodnim pojavama drugdje. Naš nacionizam ne možemo odijeliti nikako ni od Ivana Meštrovića, ni Nazora, ni Rakića, ni Šantića ni od najkulturnijeg Jugoslavena starine Stojana Novakovića... On je srodan talijanskom nacionizmu Sighele-a i njegov krič je krič nacionalnog socijaliste ili socijalnog nacionaliste, drastičnog i krvavog šleskog Čeha Bernča! — I t. d. i t. d. — Radi našeg nacionizma i za nj umanjimo broj naših osjećaja i ideja u listu na korist novih i originalnijih pomagala. — Već do sada se je dosta toga i po nekoliko puta opetovalo i pogibeljno je da ubije solidnost i dobar glas lista. Na posao dakle saradnici. Baza i polazna tačka nek nam je uvijek Nacionizam, a u naš list nek uđu i plodovi vašeg znanja, vašeg ukusa i vaše sposobnosti, koji će urešiti i učvrstiti našu Ideju još ljepše i još jače...

Odasvuda čujem po koji glas: ljudi recite tko ste i šta hoćete, pa nas evo k Vami: I to poslije nekoliko brojeva „Naprednjaka“, u kojima je stalo isključivo baš to: što hoćemo i tko smo! Ja pak kažem najkraće: Kao nacionalistima geslo nam je: *Za narod Jugoslavenski* (koji je isto što i srpski i hrvatski i slovenski) *sve, a najviši cilj nam je sloboda i sreća njegova*. Kao ljudima, koji su nacionaliste i narodni radnici, geslo nam je: *Sve za obraz, a obraz ni za što!* — To je sve, a to je tako mnogo! To uključuje: i naš visoki Moral žrtve, energije i rada i ponos čovjeka i antištreberstvo i antikukavičluk, to znači novog čovjeka — antipod Cuvajâ, Madirazzâ, Marovicâ i sličnih! — I dogjite sad k nama!

k ovakovima: ali samo oni, koji su takogjer ovaki ili bolji!

U Gracu nas ima lijepi broj na okupu! Slovenacâ, Srba i Hrvatâ. Prvi put je to, da su se sva ta tri dijela našla u nečenu na okupu, Od Slovenaca najviše s nama simpatišu ili su uz nas posve narodni radikanci, a to i jest najbolje slovensko gjaštvo! Kod njih se opaža lijepi napredak u smislu jugoslovenstva, a što je glavno dosta dobre volje i radinosti. I „Naprednjak“ i „Preporod“ raspačavaju se lijepo. Gradačko gjaštvo je uopće: jugoslovenski više ili manje raspoloženo. Poslije božićnih praznika, sada, nadam se, da ćemo još i više napredovati! Samo dalje! Svima našima pozdrav i želju uspjeha! Živio Narod!

Štajerski Gradac, 5. I. 1913.

Vaš
nb.

Naše bilješke.

Talijanska štampa o Jugoslavenima.

U zadnje doba, i osim ratnih informacija, donasa talijanska štampa po koji članak, pauflet, izvještaj, prikaz o nama. Danas, mi smo aktuelni i staru Evropu, željnu senzacija, naši prijatelji i neprijatelji hrane jugoslovenskom „novosću“. A dogodi se često u toj groznici, da strani pisac razlozi naša pitanja sa previše (a nekoji i sa premalo) poznavanja, kao da bi članak bio pisan po nekom ugovoru.

Gubello Memmoli rimskom Giornale d'Italia iz Sofije šalje nekoliko metara dopisâ: O „slavenskoj pogibelji“ u Dalmaciji (!), o potrebi austro-talijanske uzajamnosti, o dužnosti da se uništi Jugoslovenstvo, Jugoslaveni — i čak Južni Slaveni. Radi tobožnje koristi talijanskoj Naciji gušiti i tamniti jugoslavensku Naciju. Zločin! A ovako, to je i gadnije i niže; jer pisac, rekbi, da nije glup, pa ako od sebe pravi budalu, prešućujući fakte i služeći se zamršenim i nenaravnim načinom dokazivanja — moglo bi da ima i to svoj razlog.

Giulio de Frenzi, uvaženi nacionalista, u istom listu, u par članaka zagovara ekstremnu slavofobiju; članci mu se razlikuju od Memmolijevih, glavno u tome, što su protiaustrijski. Slični su de Frenzijevim člancima dopisi trščanskog dopisnika nacionalističkog organa *L'Idea Nazionale*, u Rimu; sličan je i jedan članak bečkoga dopisnika Giornale d'Italia, kao ustak Memmolijevim; dapače, u članku iz Beča zagovara dopisnik sporazum sa „Jugoslavenskim neprijateljima“. A Giornale d'Italia najavio je čitavu seriju članaka, koji nekako još nemaju volju da se pojave.

Po kroničkoj dužnosti treba zabilježiti informativni prilog reviji *Roma Letteraria*, iz pera D. Cianpoli-a, o sudbini slavenske rase; pisac prikazao je stvar kratko, i poslužio se historijom i religijom Slavenâ, pjesmom i novijim dobicima, i konstatovao moć slavenstva, dubinu duha i zdravlje rase; kad članak govori o nama sa simpatijom — zašto bi tajili? — žalimo što pisac nije dublje i šire zagrabio; jer, ovako, teško je velike istine dokazati, kad se glavniji i mnogi važni argumenti zaborave i zapostave. — Napokon, jedan broj književnoga sedmičnika *Il Marzocco* donasa članak Brussa Guyon-a „*La sfinge balcanica e la saga di Edipo*“. Pisac se zanima i katkada iznosi, u istom listu, članke o našoj književnosti; ovoga puta piše o skorome otkriću u narodnim pjesmama,

U Domaćoj zagrebačkoj tvornici i iz domaćih surovina proizvedeni „Pravi Franck“ u svakoj je štednoj kući osobito obljubljen. —
Bi li tako bilo, da nije najbolji, najsavršeniji Kavin pridodatak nedokučivoj ukusa? — Zaštitni znak: Mlinac za kavu. —

učenjaka, bivšega ministra i poslanika srpskog na konferencu u Londonu, Stojana Novakovića.

Hrvatske davorije.

Čitamo u „Slobodi“ od 8. januara: „Kada je pak pobjedna srpska vojska ulazila u Skoplje orile su se podno Dušanovih kula i hrvatske koračnice. A kada je svečano ulazio u Dušanov grad kralj Petar, i kada je gardijska muzika prolazila na čelu povorke preko historijskoga Dušanovoga mosta, u najljepšem času novije srpske i jugoslovenske historije, završila je glazba veličanstvenu našu himnu: Lijepa naša domovino! himnu, koja pomalo postaje srpska, himnu koja je u onoj zgodi i na onome mjestu bila od svoga postanka svirana sa najviše značenja i mističnoga smisla.“

„Oni koji su tada bili u Skoplju i koji su ovo shvatili nisu žalili što nisu prisutni svi Hrvati, koji su i srbohrvati nego što to ne vide i ne čuju svi oni, koji još ne uvijaju i ne osjećaju i ne žive u ideji narodnoga jedinstva.“

Srpske pobjede i osvećeno Kosovo epohalan je datum naše mlađe historije. Radujte se, braćo Hrvati!

Biblioteka „Ujed. Nac. Omladine“.

Izašla je brošura „Beograd bez maske“. Naručuje se kod: M. Bartulice (uredništvo „Naprednjaka“). - Šibenik. Svaka stoji 30. hel. Oni, koji već naručite, dobit će ovih dana. Preporučamo što marljivije rasprodavanje.

Politički pregled.

Od zadnjeg petka promijenilo se je dosta u vitalnim pitanjima ovog političkog kaosa. Zadnja subota imala je biti sudbomosna. Saveznici bili su prisiljeni dati Turskoj ultimatum, da odgovori sa da ili ne na

predloge saveznika. No sada se je našao neki treći izlaz. I ako novi protupredlozi turski (isključujući predaju Drinopolja i egejskih otoka) nijesu zadovoljili Balkance, ipak nijesu se prekinuli pregovori, već su na neizvjesno vrijeme odgogjeni, dok valjda padne Drinopolje, koje već ugovara predaju. Prestoji intervencija velevlasti kod Porte. O granicama Albanije oprečna su mišljenja poklisara. Austrija hoće pod Albaniju Gjakovicu, Ipek i Prizren. Trojni savez rekbi traži, da egejski otoci ostanu pod Turskom. Balkanski saveznici su odlučni i nepokolebivi.

Iz mjesta.

Hrv. Muz. društvo „Kolo“ prireguje u subotu dne 25. januara veliki ples sa lutrijom.

Kinematograf mjesni imao je jučer dosta lijep i biran program, kakav nije odavna imao. Preporučujemo gosp. U. Fosco, da uvijek takve realistične i poučne komade bira, jer su jako potrebni za odgoj naše šibenske publike.

Gosp. Lj. Koštan, c. k. finan. oficijal u Spljetu bio je tužen radi zločina uvrede veličanstva po §. 63. k. z. Nakon rasprave pred sudbenim dvorom bio je riješen. Čestitamo.

„Hrv. Riječ“ donosi da će braća Slovenci sutra večer predavati u Sokolani. I mi s naše strane preporučamo što veći odaziv i braći želimo ugodan boravak u Šibeniku.

Objava. Donosi se do znanja svim članovima „Zadruga građevnih i s njima srodnih obrta“ sa sijelom u Šibeniku, da su uredovni satovi u jutro od 8 do 9, a popodne od 3 do 4 i od 7 do 8 sati. U nedjelju i u svetačne dane od 9 do 11 sati u jutro.

Ured „Zadruga“ nalazi se u gradu u kući Petrina na 1. om katu, pod brojem 133.

Iz uredništva.

Miloš. — D. — Primismo. Javite svoje ime.
Š. Č. — Z. — Primismo. Nastojat ćemo.
A. — V. D. — Svakako u dojučem. Pozdrav.
M. R. — Vodice. U dojučem.

Mladi sudbeni činovnik vješt svima poslima uključivo zemljišnim, piše i govori talijanski, srpsko-hrvatski, pozna dobro njemački, slovenski — traži mjesto kod odvjetnika, tvrdke, zaveda, općine u kojemu drago o većem gradu. Ponude pod „Radiša“ Uredništvu.

Repeticije daje jedan mladić uz umjerene cijene — gjacima svih razreda realnog gimnazija. Obratiti se na ovo uredništvo.

Pazi! Pučkoj tiskari u Šibeniku treba za tipografsku struku jedan gjak od 14 godina, koji je svršio pučku školu, a prednost ima onaj, koji je učinio i koji razred realke.

OBJAVA

Čast mi je staviti do znanja mojim štovanim mušterijama i cienjenom občinstvu da sam moj „Hotel Krka“ premjestio na njegovo staro mjesto, to jest gdje se je u zadnje vrijeme nalazio „Hotel Velebit“ koji sada prestaje.

Preporuča se naklonosti starih prijatelja i cienjenog občinstva, koji će u „Hotelu Krka“ naći sve najmodernije konforte.

Sa veleštovnjem
FRANE CRLJENKO

23

Lav N. Tolstoj Knjižnica „Naprednjaka“ broj 2.

„ŽIVI TRUP“

drama u šest čina i dvanaest slika.
Cijena 60 para (s poštom 70 para).
Može se dobiti kod „PUČKE TISKARRE“ D.r V. Iljadica i drugovi - Šibenik.

Izobražen i napredan čovjek mora da pročita ovo krasno djelo velikog ruskog pisca.

Knj. „Naprednjaka“ izdala je još: D.r T. G. Masaryk — govor o proračunu 1907, cijena 20 para (s poštom 30 para); br. 4.

PRVA ZAGREBAČKA TVORNICA

pečata iz mjedi i gume za urede. — Tvornica email-tabla i tablica.

Strojevi za numeriranje i t. d.

Glavno zastupstvo za Dalmaciju: 50

Petrić Ljubomir - Split

OGLAS

Gradjevno Poduzeće

PETAR BLASOTTI & FRANO ŠKOTON
Ispitani nadzidarski majstor u ŠIBENIKU

poduzimlje svaku vrst građevnih radnja i popravaka. Specijalista u gradnji štednjaka (Sparherda) i peći za sobe. Poduzimlje čvrste radnje u cement beton (Eisenbeton) bez potrebe željeznih greda, sa posebnom kančelarijom za nacрте i trebovnike u kući Pasini put Suda. 43

PUČKA TISKARA
D. V. Iljadica i drugovi
ŠIBENIK

Preporuča se za sve u
tiskarsku struku zasjecajuće radnje,
Cijene umjerene.

NAJBOLJI ČESKI PROIZVOD

JEFTINE PERINE

1 kg. smedje dobre, ugladjene po 2 K., bolje po K. 2.40; prve vrsti pola bijele K. 2.80, bijele K. 4; bijele pahuljaste K. 5.40; 1 kg. vrlo fine, bijele kao snijeg, ugladjene od K. 6.40 i K. 8; pahuljica smedjih od K. 6 i 7; bijele, fine K. 10; najfinije pahuljaste sa prsiju 12 K. Ako se naruči 5 kg. Salje se franko.

Gotove postelje od crvenog, modrog bijelog ili žutog naukinga, jedna peča 180 cm. duga, 120 cm. široka sa dva jastuka svaki 80 cm. dug, 60 cm. širok, napunjena sa novim, smedjim trajnim pahuljastim perinama K. 16, na pola pahuljastih K. 20, pahuljastih K. 24; pojedine peče K. 10, 13, 14 i 16. Jastuka K. 3, 3.50, 4. Peča 200 cm. dugih 140 širokih K. 13, 14.70, 17.80, 21. Jastuka 90 cm. dugih 70 cm. širokih K. 4.50, 5.20, 5.70. Podpeče jakoga gradla 180 cm. dugih, 116 cm. širokih K. 12.80, 14.80.

Salje se poduzećem počam od K. 12 franko. Izmjene su dozvoljene. — Za neodgovarajuće vraća se novac.

Potpune cijeničke besplatno i franko. 12-15

S. BENISCH u Deschenitzu, br. 951 — Češka.

PIO TERZANOVIĆ

Šibenik

Velika zaliha za zimsku sezonu

MUŠKIH ODIJELA

Najmodernijeg kroja uz vrlo umjerene cijene 52-52

NE BOJI SE UTAKMICE.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA — PODRUŽNICA ŠIBENIK

Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU - DIONIČKA GLAVNICA Kr.

2.000.000 - PRICUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SREĆKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREĆAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTIV GUBITKU ŽRIEBANJA. REVIZIJA SREĆAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. - - - -